

Iceland
Liechtenstein
Norway grants

DOMY DLA OWADÓW

Materiał edukacyjny

CZYM SĄ DOMY OWADÓW?

Naturalne siedliska i domy owadów są tak liczne i tak różnorodne, jak gatunki owadów. Owady mają różne priorytety dla swoich siedlisk w zależności od ich cyklu życia. Niektóre zamieszkiwały się w ziemi, błocie lub piasku, na stosach gałęzi, pod kamieniami lub między nimi, inne w starym gnieździe my-

szy, jeszcze inne w krzakach, w strumieniu, jeziorze czy stawie. Niektóre z ich domów przypominają wieże, kamienice lub domki. Ale niezależnie od tego, istnieje duże zróżnicowanie między gatunkami owadów, ich naturalnymi siedliskami i cyklami życiowymi.

PO CO BUDOWAĆ DOMKI DLA OWADÓW?

Z uwagi na powiększanie się terenów zabudowanych: miast i przedmieść, które zajmują lasy i grunty rolne, przyroda, także ta dzika staje się zagrożona. Kiedy Gryfino było mniejszym miastem, o mniejszej liczbie mieszkańców, mieszkańcy pielęgnowali swoje uprawy na terenach miejskich oraz otaczających je ziemiach. Na terenach podmokłych, łąkach, w stromym terenie i innych obszarach nieodpowiednich dla upraw, pasły się zwierzęta domowe. Zwierzęta są wybredne w wyborze pożywienia, a więc w zależności od rodzaju zwierząt wypasanych na danym terenie, flora rozwijała się prawidłowo, a na takich terenach owady mają duże szanse na życie w odpowiednich i specyficznych siedliskach. Wraz z rozwojem miast oraz rolnictwa „przemysłowego”, zmniejszyła się ilość miejsc do życia dla owadów i innych gatunków, a populacja owadów, jeśli nie znajduje odpowiedniego siedliska, gwałtownie spada.

Spadek gatunków i populacji owadów może powodować zagrożenia i utratę dzikiej przyrody, zwłaszcza na obszarach miejskich i wokół nich. Wzmacnianie i tworzenie możliwości rozkwitu życia owadów, może być cenną częścią zmiany tych trendów.

Mimo tego, że jeden prosty dom dla owadów może wydawać się drobnostką, łącznie jednak mają one znaczny wpływ na korzyści społeczne i środowiskowe.

Monokultura i przesadnie schludne ogrody nie są optymalnym otoczeniem do zamieszkiwania przez owady, które muszą mieć wodę i żywność, kryjówki, niektóre potrzebują cienia, a inne słońca. Pozostawianie w ogrodzie gałęzi, liści, ściętych traw i innych materiałów roślinnych jest korzystne i atrakcyjne dla życia owadów.

PESTYCYDY I ZANIECZYSZCZENIA

Pestycydy stosowane w rolnictwie i w ogrodach mają negatywne konsekwencje zarówno dla roślin, jak i owadów. Skutki ich używania rozprzestrzeniają się od owadów na wszystkie inne formy życia. Podczas pracy z przerostem gatunków lub ogólnie brakiem równowagi w przyrodzie konieczne jest zastosowanie innych metod, mniej szkodliwych i bardziej zgodnych z naturą, jednocześnie zachowując właściwy kierunek działań.

Istotnym krokiem będzie pozostawienie w naszym ogrodzie jednego małego „niezadbanego” zakątka, z nieskoszoną trawą, stertą kamieni, gałęzi, liści lub resztkami z kuchni, jak np. skórka z ziemniaków, co stanowić będzie naturalny domek z pokarmem dla owadów.

DLACZEGO DOMY DLA OWADÓW MOGĄ BYĆ KORZYSTNE DLA CIEBIE I ŚRODOWISKA?

SĄ PRZYJAZNE DLA SIEDLISK

Domy dla owadów zapewniają siedliska dla różnych gatunków, takich jak pszczoły, biedronki, pająki, motyle oraz inne pożyteczne owady.

POPRAWIAJĄ KOMPOSTOWANIE

Owady odgrywają dużą rolę w rozkładzie materiału roślinnego i udostępniają pożywienie nowym roślinom, stanowią także pokarm dla mniejszych owadów i zwierząt, w ten sposób pomagają użyźnić glebę.

POPRAWIAJĄ ESTETYKĘ

Owady mogą uwydatnić piękno podwórek i ogrodów, poprzez zapylanie kwiatów, które pięknie kwitną.

EDUKUJĄ

Dobre źródło pożywienia, cienia i schronienia przyciąga motyle i ómy, a jeśli owady zdecydują się zostać i rozmnażać się, ich cykl życiowy toczy się na naszych oczach.

PRZYCZYNIAJĄ SIĘ DO PRODUKCJI ŻYWNOŚCI

Silna populacja owadów pomaga zachować zdrowe środowisko, zwiększyć zbiory i pomóc w produkcji większej ilości żywności.

PRZYCZYNIAJĄ SIĘ DO WZMACNIENIA WIĘZI RODZINNYCH

Przenoszenie wiedzy z pokolenia na pokolenie, wspólna praca nad projektem, do którego każdy może coś dodać, uczenie się bądź przekazywanie dalej posiadanej już wiedzy o gatunkach owadów, roślinności, materiałach budowlanych i metodach tworzenia domów owadów.

RAZEM MOŻEMY POPRAWIĆ NASZE ŚRODOWISKO

Gryfino podejmuje starania na rzecz poprawy środowiska miejskiego poprzez różnego rodzaju projekty wdrażane na terenie miasta i gminy. Dzięki instrukcjom i poradom zawartym w tym podręczniku dowiesz się jak wybudować domek dla owadów. Razem możemy połączyć siły, aby wzmocnić naturalne środowisko we własnych ogrodach i przestrzeniach publicznych. Razem możemy wspólnie uczynić miejskie zieleńce i przydomowe ogród-

ki bardziej przyjaznymi dla owadów, wzmacniając ich naturalne siedliska poprzez wprowadzanie ich do własnych ogrodów i odpowiednich przestrzeni publicznych. Niniejsza instrukcja zawiera informacje potrzebne do projektowania i budowy domów dla owadów na nieruchomościach mieszkalnych oraz w odpowiednich otwartych przestrzeniach miejskich.

Praktyczne, dobrze zaprojektowane i zbudowane domy dla owadów pomagają utrzymać owady na obszarach miejskich, poprawić ich „naturalny cykl życiowy” i wspomóc możliwość produkcji żywności na lokalnym obszarze.

JAK ZAPROJEKTOWAĆ TWÓJ DOM DLA OWADÓW

KROK 1

WYBÓR MIEJSCA NA DOMEK DLA OWADÓW

Zanim przystąpimy do projektowania i znalezienia lokalizacji dla owadzych domków, warto dowiedzieć się, jakie owady żyją w Gryfinie i okolicach, a następnie zdecydować o wielkości, konstrukcji, formie i lokalizacji domku. Aby zwiększyć prawdopodobieństwo, że owady będą chciały mieszkać w konstrukcji takiej jak domek dla owadów, warto rozważyć kilka kwestii. Jedną z nich jest wybór materiałów z którego powstałby domek dla owadów. Pozostałe wskazówki, które należy mieć na uwadze, to: jak wygląda naturalne otoczenie wokół domu lub zieleńca miejskiego oraz jakie są

potrzeby owadów?

Przed przystąpieniem do budowy domku warto rozważyć również: pozostawienie kącika dzikiej przyrody w swoim ogrodzie, w którym nie przycinamy trawnika; utworzenie stosu gałęzi lub kamieni lub pozostawienie zwalonego drzewa do rozkładu w ogrodzie (jeśli oczywiście jest na to wystarczająco dużo miejsca). Dobrym pomysłem jest również założenie zielonej ściany lub zielonego dachu.

GDZIE POWINIEN POWSTAĆ TWÓJ DOM DLA OWADÓW?

Wybór dobrej lokalizacji dla owadzych domków zapewni ich prawidłowe funkcjonowanie i użyteczność. Umieszczenie domu dla owadów w cichym zakątku lub w miejscach, w których owady

mogą czuć się swobodnie, jest ważne zarówno przy budowie domu dla owadów, jak i przy tworzeniu odpowiedniego środowiska dla owadów przez użycie naturalnych materiałów.

UMIEŚĆ SWÓJ DOMEK DLA OWADÓW:

- W cichym zakątku podwórka,
- Blisko dzikiej przyrody,
- W pobliżu stawu lub ogrodu deszczowego, jeśli taki jest w twoim ogrodzie,
- Przy kompoście, gdzie robaki i owady mogą się rozwijać bez zakłóceń,
- W pobliżu roślinności, krzewów, drzew, pnączy lub żywopłotu,
- W miejscu, w którym panuje zarówno słońce, jak i cień,
- W miejscu osłoniętym od wiatru.

JAK DUŻY POWINIEN BYĆ DOM OWADÓW?

Nie ma reguły co do wielkości przestrzeni potrzebnej owadom, domek może być duży z wieloma elementami, jak również prosty i mały. Dobrze jest znaleźć dobrą lokalizację przed podjęciem decyzji o wielkości domku. Dobrą praktyką może być również zbudowanie małego domu i dodanie kolejnego, podobnego w innym miejscu w ogrodzie. Dzięki temu można porównać te dwie lokalizacje, aby zobaczyć, które przyciągają więcej owadów z poszczególnych gatunków. Niektóre owady lubią ciemne i wilgotne środowisko, jeśli Twoim celem jest przyciągnięcie takich owadów, dobrym pomysłem może być lokalizacja w pobliżu ogrodu deszczowego.

Rozmiar domu dla owadów zależy głównie od obszaru, który przeznaczyłeś do tego celu, od rodzaju owadów jakie chciałbyś, aby zamieszkały w Twoim ogrodzie, a także od tego jakie rośliny już masz lub zamierzasz posadzić. Jeśli chcesz zaprosić motyle do swojego ogrodu, możesz to zrobić na całym podwórku, ale także w jednej doniczce. Musisz jednak upewnić się, że masz rośliny, które będą żywicielem dla gąsienic i roślinę nektarową, zapewniającą pokarm dla dorosłych motyli.

Budkę dla owadów można przymocować do drzewa, na ścianie lub na zwalonym drzewie.

ROZPOZNAWANIE FLORY I FAUNY W TWOIM OGRODZIE I POBLISKICH OBSZARACH?

Zidentyfikuj roślinność i owady na wyznaczonym obszarze. Może być konieczne ustalenie, jaki rodzaj gleby znajduje się w twoim ogrodzie, ponieważ różne rodzaje gleby mają różne właściwości, piaszczyste, muliste lub gliniaste, a dowiesz się tego za pomocą prostego testu gleby. Może być wilgotna lub sucha, wypełniona

składnikami odżywczymi lub prawie pozbawiona składników odżywczych, co ma wpływ zarówno na żyjące tam owady, jak i rośliny. Owady żyjące w suchym otoczeniu mogą preferować gleby piaszczyste i kamienie, podczas gdy te preferujące wilgoć mają większe szanse na przetrwanie na glebach zatrzymujących wodę.

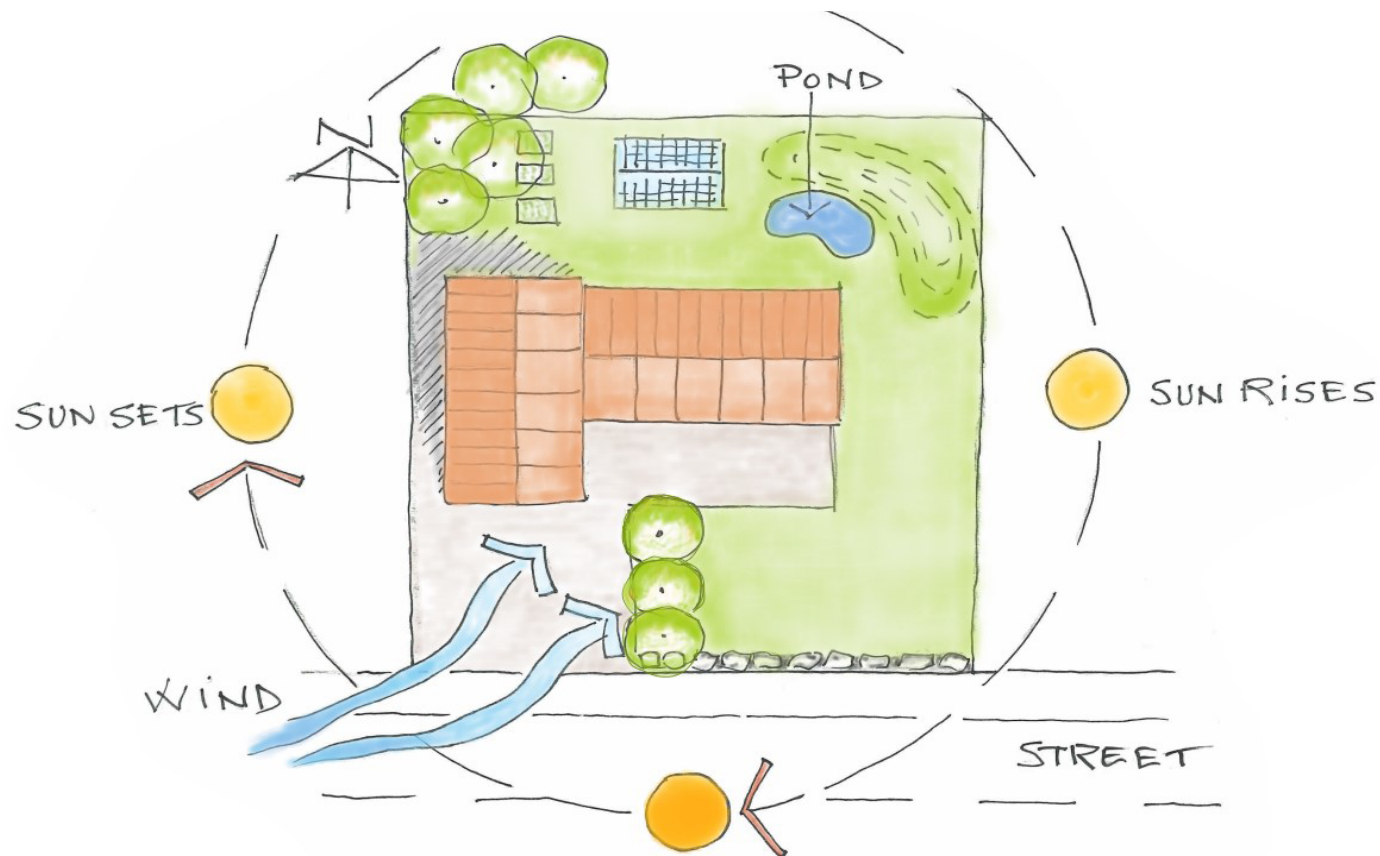
WYZNACZENIE MIEJSCA

Pożyteczne miejsca dla owadów w ogrodzie muszą być wyznaczone. Bez względu na to, jak duży lub mały jest ogród, możesz

zebrać przydatne informacje, rysując szkic ogrodu i w ten sposób znaleźć jego główne cechy.

WYZNACZ OBSZARY ODPOWIEDNIE DLA DOMÓW DLA OWADÓW

1. Przejdź się po ogrodzie i wyznacz odpowiednie obszary.
2. Wybierz upodobania owadów, które chcesz zwabić, np. obszary słoneczne, wilgotne, suche, w cieniu, z dużą ilością roślinności, gdzie owady mogą się dobrze rozwijać itp. Przy kompoście, gdzie robaki i owady mogą się rozwijać bez zakłóceń.
3. Jeśli planujesz zwabić owady lubiące wilgoć, znajdź miejsce w pobliżu rynien lub w najniższej części ogrodu, gdzie występuje tendencja do gromadzenia się wody deszczowej. Jeśli masz staw lub ogród deszczowy, dobrą lokalizacją będzie ich sąsiedztwo.
4. Obszar w pobliżu dużego drzewa lub żywopłotu jest pomocny, jeśli chodzi o zapewnienie cienia.
5. Chcesz umieścić swój hotel w miejscu, które ma zarówno słońce, jak i cień? Pamiętaj, że bezkręgowce często preferują ciemne i wilgotne środowiska, podczas gdy pszczoły i motyle lubią słońce.
6. Jeśli chcesz stworzyć ogród motyli, musisz mieć odpowiednie rośliny, ponieważ zapylacze muszą na nich składać jaja i żerować.
7. Tam, gdzie znajduje się najbardziej osłonięty obszar ogrodu, zwykle tam jest cichy zakątek.

Główne obszary i cechy ogrodu
rysunek: Áslaug Katrín Aðalsteinsdóttir / Verkis

KROK 2

OD CZEGO ZACZAĆ?

Po ustaleniu lokalizacji i projektu domku dla owadów, czas zacząć. Cały ten proces może być wspólnym projektem rodzinnym, dzieci i dorośli mogą współpracować przy zadaniach, a każdy zyskuje na wspólnym spędzaniu czasu, pomaganiu sobie nawzajem i uczeniu się od siebie. Jest to również istotne dla wzmocnienia przyjaźni i więzi rodzinnych oraz możliwości płynących z wykorzystania zasobów, które każdy z nich posiada.

Transfer wiedzy i wzajemny szacunek między pokoleniami można uznać jako dodatkową korzyść. Przykładem wiedzy jest umiejętność korzystania z różnych narzędzi stolarskich, tj. do budowy domów, może wiedza o roślinach, które lubią owady, zwyczajowe

siedliska owadów, lub jak uprawiać ogród bez użycia pestycydów. Zaangażowanie większej liczby osób może również pomóc w zapobieganiu wandalizmowi, ponieważ więcej osób jest związanych z projektem i czuje się odpowiedzialnymi za utrzymanie owadnich domów. Może to być również bardziej skuteczne, ponieważ dziadkowie i inni dorośli mają więcej czasu na poświęcenie czasu dla projektu. Dzięki wspólnej pracy dziadkowie mogliby hodować pszczoły i opiekować się nimi. Może to być bardziej zabawne, a zbudowanie małego domku dla owadów zajmie prawdopodobnie tylko kilka godzin, w zależności od rozmiaru, materiału i złożoności.

NOWA BUDOWLA, PONOWNE WYKORZYSTANIE LUB OBYDWA SPOSOBY?

Rozpoczęcie zadania od wykorzystania czegoś, co już masz i dodanie do tego kolejnych elementów, może być mądrym ćwiczeniem. Możesz skorzystać ze starej budki dla ptaków, jednej lub

kilku, drewnianej skrzyni, palety, pustaka, kawałków drewna lub innych materiałów.

Aby określić rozmiar i miejsce na domek dla owadów:

- wybierz preferowany obszar/obszary dla swojego domu owadów lub insektów,
- dopasuj rozmiar i wysokość domku dla owadów do wybranego obszaru,
- możesz także postawić dom na pniu drzewa, przymocować go do ściany lub na ogrodzeniu.

Jeśli chcesz zbudować swój dom od podstaw, możesz wybierać spośród wielu typów: kwadratowy, okrągły, trójkątny, wysoki i niski lub dowolną formę. Jednym z najłatwiejszych do zbudowania jest kwadratowe pudełko z różnymi elementami w środku.

NARZĘDZIA I MATERIAŁY?

Istnieje kilka niezbędnych narzędzi potrzebnych do zbudowania domku dla owadów. Oto lista z najczęściej używanymi narzędziami, którą możesz rozszerzyć w zależności od pomysłu na domek.

PRZYKŁADOWE NARZĘDZIA I MATERIAŁY:

☐ Ołówek i papier do przygotowania projektu	☐ Piła
☐ Taśma miernicza	☐ Poziomica
☐ Sznurek budowniczy	☐ Sznurek do związania materiałów
☐ Łopata (jeśli budujesz hotel posadowiony na gruncie)	☐ Kawałki drewna
☐ Grabie (jeśli budujesz hotel posadowiony na gruncie)	☐ Gwoździe i wkręty
☐ Taczka (jeśli budujesz hotel posadowiony na gruncie)	☐ Sznurek do związania materiałów
☐ Młotek	☐ Kawałki drewna, dachówki ceramiczne lub płyty dachowe
☐ Wiertarka elektryczna	☐ Niezszkodliwy barwnik lub farba do drewna

PRZYKŁAD PROSTEGO PROSTOKĄTNEGO DOMU DLA OWADÓW, ZBUDOWANEGO OD PODSTAW

Można używać zarówno nowego, jak i ponownie użytego drewna, po prostu upewnij się, że drewno nie zostało pomalowane szkodliwymi substancjami.

Drewno odzyskane z palet może być wygodne i niedrogie w użytkowaniu.

Zacznij od pocięcia drewna na:

- dwa kawałki 145x145 mm na górę i dół,
- dwa kawałki 300x145 mm na boki,
- jeden kawałek 344x145mm na tył.

Dach może być wykonany z płyt, dachówek glinianych lub innego materiału wystarczająco dużego, aby zapobiec przedostawaniu się deszczu do domu. Jeśli dach jest wykonany z drewna, może być przechylony na jedną lub dwie strony. Rozmiar musi

wystarczyć na pokrycie dachu domu:

- dwie sztuki 200x145 mm.

Jeśli dom ma stać na ziemi, powierzchnia musi być jak najbardziej płaska, aby dom się nie przewrócił, co może spowodować obrażenia i potencjalnie zabić owady szukające schronienia. Zaleca się albo postawić fundament, albo przymocować dom do czegoś stabilnego i mocnego, innego domu, mocno zabudowanego ogrodzenia, kamiennego muru lub słupa.

Zanim zaczniesz kopać lub niwelować teren pod domem, zlokalizuj przewody, takie jak podziemne rurociągi i przewody elektryczne. Upewnij się, że nie nastąpi ingerencja w podziemne media.

LOKALIZACJA I POZIOMOWANIE TERENU

PRZYGOTOWANIE TERENU JEŚLI MUSISZ PRZYMOCOWAĆ DOM/KONSTRUKCJĘ DO PODŁOŻA

- Najpierw usuń warstwę darni. Usunięcie trawy znacznie to ułatwi.

KOPANIE POD FUNDAMENT

- Jeśli wybrane miejsce znajduje się na stromym terenie w ogrodzie, wygodniej jest przygotować równy teren, na którym można postawić dom.
- Jeśli twój domek dla owadów jest duży i ma stać na ziemi, dobrze jest wyrównać teren większy od powierzchni domku, aby mieć do niego wygodny dostęp,
- Jeśli ogród jest w miarę płaski, wystarczy tylko wkopać drewniane słupki, na których można przymocować domek dla owadów.

KROK 3

CO UMIEŚCIĆ WE WNĘTRZU DOMU DLA OWADÓW

Kiedy budujemy dom, musimy go wypełnić materiałem przyciągającym owady. Idealny dom lub hotel będzie przyciągać wszelkiego rodzaju owady, ale jeśli chcesz przyciągnąć wybrany rodzaj lub jeśli wiesz, że określony typ, który lubisz, jest powszechny w twoim ogrodzie lub w jego pobliżu, powinieneś starannie wybrać materiał do wypełniania domu.

- Pszczoły lubią kawałki papieru i liście, a jeśli są zwinięte, będą dla nich tunelami jak w ulu.
- Bezkręgowce, takie jak robaki, świerszcze i krocionogi, wymagają suchego materiału, np. słoma, liście, siano.
- Motyle i pszczoły przyciąganą rośliny produkujące nektar i ważne jest, aby wybrać rodzime rośliny.

Upewnij się, że dach jest wystarczająco szeroki, aby zapewnić schronienie i zapobiec przedostawaniu się deszczu do wnętrza domu. Bezkręgowce lubią przebywać w cieniu, dlatego suche siano, gałązki i słomki powinny znajdować się w cieniu. Motyle i pszczoły lubią przebywać na słońcu, dlatego obszary dla nich powinny znajdować się po słonecznej stronie. Luki można wypełnić słomą, mchem i sianem.

Materiał roślinny z Twojego ogrodu posili owady żywiące się roślinami i jednocześnie zapewni pożywienie owadom mięsnym.

MATERIAŁY, KTÓRE WYPEŁNIĄ ŻYCIEM DOM OWADÓW

☐ Stara kora	☐ Dachówki ceramiczne i płyty dachowe z kamienia naturalnego
☐ Suche patyki i gałązki	☐ Cegły wypalane z gliny
☐ Kamienie	☐ Drewno wiercone z otworami o różnych rozmiarach
☐ Piasek	☐ Suche liście
☐ Rurki	☐ Siano i słoma
☐ Bambus i inne suche łodygi roślin	

KONSERWACJA DOMÓW OWADÓW

Chociaż domki dla owadów mogą być bardzo łatwe w utrzymaniu, zużywają się jak każda inna konstrukcja. Dlatego ważne jest, aby obserwować zmiany w konstrukcji, na dachu lub w innym miejscu, aby zapobiec poważnym wypadkom, w których dom się zawali lub coś ulegnie zniszczeniu. Inną rzeczą, na którą należy zwrócić uwagę, jest upewnienie się, że dom jest przymocowany do czegoś

mocno uziemionego i mocnego, aby zapobiec porwaniu przez silny wiatr. Od samego początku dobrze jest śledzić wszelkie oznaki dotyczące możliwych uszkodzeń, aby można je było natychmiast naprawić. W ten sposób domek dla owadów może służyć przez wiele lat.

KROK 4

ROŚLINY DOBRE DO OWADZICH OGRODÓW

Małe i duże powierzchnie z rabatami wypełnionymi roślinami jednorocznymi, bylinami, trawami, ziołami, krzewami i drzewami mogą stanowić piękne elementy ogrodu. Z najróżniejszymi cechami

i kwiatami o różnych kolorach, zapachu i różnorodności formy i funkcji. Ważne jest, aby wybierać rodzime, wytrzymałe rośliny, które przyciągają motyle, pszczoły i inne owady.

Pokarm dla wielu owadów, ważne są rodzime rośliny
zdjęcie: Ulla Rolfsigne Pedersen / Verkis hf

NASADZENIE DLA OWADÓW

Wybór odpowiednich gatunków roślin i świadomy wybór dla nich miejsca w ogrodzie znacznie ułatwi pielęgnację w nadchodzących sezonach.

- Opracuj plan, w którym rośliny są oddalone od siebie o co najmniej 30 cm, w zależności od ich rodzaju. Zwróć uwagę na to, jak duże i agresywne rośliny posadzisz, aby określić najlepszą przestrzeń dla Twojego ogrodu. Opracuj plan, w którym rośliny są oddalone od siebie o co najmniej 30 cm, w zależności od ich rodzaju. Zwróć uwagę na to, jak duże i agresywne rośliny posadzisz, aby określić najlepszą przestrzeń dla Twojego ogrodu.
- Narysuj plan pokazujący w jaki sposób rośliny są rozmieszczone, zgodnie z ich typami oraz rozmiarami i zasatnów się jak szybko chcesz żeby wyznaczony obszar był pokryty roślinami.
- Wybierz rośliny, które mają dobrze rozwinięty system korzeniowy. Poszukaj korzeni, które sięgają aż do dna pojemników.
- Wykop każdy otwór dwa razy szerszy niż bryła korzeniowa rośliny i na tyle głęboko, aby zakopać roślinę tak, jak była w pojemniku.
- Włóż roślinę, wypełnij otwór i mocno ubij wokół korzeni, aby uniknąć kieszeni powietrznych.
- Podlewaj rośliny natychmiast po posadzeniu i w pierwszych dniach tak często, jak to konieczne, w zależności od pogody i gleby, a następnie przez pierwsze lato podlewaj raz w tygodniu.
- Oznacz swoje rośliny, aby przypadkowo nie wyplewić ich podczas przyszłej konserwacji. Dobrym pomysłem jest również zachowanie rysunku z projektem i nazwami roślin.
- Nałóż równomiernie około 8 cm podwójnie rozdrobnionej ściółki na grządkę bez zakopywania korony roślin.
- Wybierz rośliny, które mają dobrze rozwinięty system korzeniowy. Poszukaj korzeni, które sięgają aż do dna pojemników.

KONSERWACJA

- Sprawdzaj ogród kilka razy w roku, aby określić potrzeby w zakresie odchwaszczania. Jeśli to możliwe, usuń korzenie chwastów, zwracając szczególną uwagę na obszary w pobliżu podstawy roślin ogrodowych. Pamiętaj, aby oznaczyć swoje rośliny, aby przypadkowo ich nie wyplewić.
- Gdy jesienią kwitną kwiaty, zostaw łodygi i główki nasion w ogrodzie dla owadów i jako pokarm dla ptaków zimą. Martwe liście oprócz pożywienia i schronienia dla owadów mogą zapewnić dodatkową izolację dla korzeni roślin.

Do gleby można dodać kompost, który może dostarczyć składników odżywczych i poprawić strukturę gleby, a gdy domek/budka znajduje się obok obszaru kompostowego, owady prawdopodobnie będą miały bogate i stałe źródło pożywienia w pobliżu domu.

JAK I CO SADZIĆ / PRZEGLĄD ROŚLIN DOBRYCH DLA OWADÓW

Jakie rośliny można wykorzystać na pożywienie i schronienie?

Duże znaczenie mogą mieć byliny, trawy, krzewy i drzewa. Rozsądnie jest wybrać rośliny, które mogą przetrwać w wilgoci i takie, które tolerują suchą glebę, niektóre tolerują przebywanie w cieniu, a inne na słońcu.

Poniższa lista roślin obejmuje gatunki przeznaczone do wabienia motyli, pszczoł i innych owadów. Niektóre rośliny nadają się również do stosowania w ogrodach deszczowych. Wykaz roślin przygotowano w oparciu o doświadczenia z Danii, Holandii, Norwegii i Islandii. Rośliny mają tolerować zimny i wilgotny klimat oraz przetrwać sezon zimowy.

1. Byliny

- Orlik pospolity - *Aquilegia vulgaris*
- Parzydło leśne - *Aruncus dioicus*
- Tojeść pospolita - *Lysimachia vulgaris*
- Krwawianica pospolita - *Lythrum salicaria*
- Rozchodnik karpacki - *Hylotelephium telephium*
- Przetacznik kłosowy - *Veronica spicata*
- Bodziszek czerwony - *Geranium sanguineum*
- Rodgersja - *Rodgersia*
- Liliowiec - *Hemerocallis*
- Bniec czerwony - *Silene dioica*
- Niezapominajka błotna - *Myosotis scorpioides*
- Kuklik zwisty - *Geum rivale*
- Rzeżucha łąkowa - *Cardamine pratensis*
- Bodziszek łąkowy - *Geranium pratense*
- Penstemon palczasty - *Penstemon digitalis*
- Kosaciec żółty - *Iris pseudoacorus*
- Kokorycz żółta - *Corydalis lutea*
- Sądziec - *Eupatorium*
- Pysznogłówka szkarłatna - *Monarda didyma*
- Funkia - *Hosta*
- Rdest himalajski - *Persicaria amplexicaulis*
- Tawułka chińska - *Astilbe chinensis*
- Rabarbar dłoniasty - *Rheum palmatum*
- Pierwiosnek kwiecisty - *Primula florindae*
- Liatra kłosowa - *Liatris spicata*
- Przywrotnik miękki - *Alchemilla mollis*
- Żeleźniak żółty - *Phlomis russeliana*
- Wiązówka - *Filipendula*
- Mięsiacznica trwała - *Lunaria rediviva*
- Aster nowoangielski - *Aster novae-angliae*
- Jeżówka purpurowa - *Echinacea purpurea*
- Nawłoc - *Solidago rugosa*
- Rozchodnik - *Sedum*
- Rudbekia błyskotliwa - *Rudbeckia fulgida*
- Bodziszek leśny - *Geranium sylvaticum*
- Rdest węzownik - *Bistorta officinalis*
- Jarzianka większa - *Astrantia major*
- Smotrawa okazała - *Telekia speciosa*
- Fioletka poszarpana - *Lychnis flos-cuculi*
- Floks kanadyjski - *Phlox divaricata*
- Tojad mocny - *Aconitum napellus*

3. Trawy

- Turzyca pospolita - *Carex nigra*
- Trzęślica modra - *Molinia caerulea*
- Turzyca sina - *Carex flacca*
- Obiedka szerokolistna - *Chasmanthium latifolium*
- Miskant chiński - *Miscanthus sinensis*
- Turzyca zwisła - *Carex pendula*
- Turzyca Graya - *Carex grayi*
- Śmiełek darniowy - *Deschampsia cespitosa*
- Turzyca muskegońska - *Carex muskingumensis*
- Proso różgowe - *Panicum virgatum*
- Trzcinnik ostrokwiaty - *Calamagrostis x acutifolia*
- Trzęślica trzcinowata - *Molinia litoralis*

2. Cebule

- Śnieżycza wiosenna - *Leucojum vernum*
- Czosnek modry - *Allium cyaneum*
- Kamasja - *Camassia*

4. Krzewy

- Porzeczka - *Ribes europaeus*
- Świdośliwa - *Amelanchier lamarkii*
- Czarny bez - *Sambucus nigra*
- Orszelina orcholistna - *Clethra alnifolia*
- Kalina koralowa - *Viburnum opulus*
- Pęczęznica kalinolistna - *Physocarpus opulifolius*
- Woskownica europejska - *Myrica gale*
- Dereń świda - *Cornus sanguinea*
- Róża błyszcząca - *Rosa nitida*
- Czarna porzeczka - *Ribes nigrum*
- Malina - *Rubus idaeus*
- Aronia czarna - *Aronia melanocarpa*
- Borówka amerykańska - *Vaccinium corymbosum*
- Agrest - *Ribes uva-crispa* var. *Sativum*

5. Drzewa odpowiednie do użytku w domach owadów lub w ich sąsiedztwie

- Klon jesionolistny - *Acer negundo*
- Klon jawor - *Acer pseudoplatanus*
- Olsza szara - *Alnus incana*
- Brzoza nadrzeczna - *Betula nigra*
- Glediczja trójcierniowa - *Gleditsia trianthos*
- Czeremcha zwyczajna - *Prunus padus*
- Wierzba iwa - *Salix caprea*
- Jarząg pospolity - *Sorbus aucuparia*
- Lipa drobnolistna - *Tilia cordata*
- Topola kalifornijska - *Populus trichocarpa*

6. Rośliny nadające się do otwartych przestrzeni

- Sosna zwyczajna - *Pinus silvestris*
- Metasekwoja chińska - *Metasequoia glyptostroboides*
- Sosna hakowata - *Pinus uncinata*

Pokarm dla wielu owadów, ważne są rodzime rośliny
zdjęcie: Ulla Rolfsigne Pedersen / Verkis hf

Projekt pn. Adaptacja do zmian klimatu poprzez rozwój zielonej i niebieskiej infrastruktury w Gryfinie, finansowany jest ze środków Funduszy EOG, pochodzących z Islandii, Liechtensteinu i Norwegii oraz z budżetu państwa.

Beneficjent projektu:

Gmina Gryfino
www.gryfino.pl

Partner projektu:

Verkis hf
www.verkis.com

